

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

III. An volitio necessariò & essentialiter pendeat à cognitione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

respici actus voluntatis malū inimici vt talis actus habeat rationem odij, non enim quicumque actus respiciens malum alterius, si illud respicit quatenus bonum amanti, vel alteri subiecto, est actus odij, quia actus, quo quis desiderat mortē Patris propter hereditatem capiendā non est odij actus. Vtrumque dabo. Primō appositam disparitatē reddo cur actus amicitie habeat sistere in bono amico, quatenus bonum illius est, & actus inimicitie non debeat sistere in malo inimici quatenus est malum illius. Bonum amico concupitū potest concupisci quatenus bonum est tam mihi, quam amico, neque vt ego concupiscam bonum amico necessum est illud vt mihi bonum concupiscere, ac proinde cum possim bono amico concupiscere precise, quia bonum illius, quasi amicitie lege id teneor prestare, debeo enim amare bonum amico, quasi mei oblitus omni modo, quo possum, quod si non possem bonum amico, nisi etiam vt proprium bonum amare, hoc non esset contra legem amicitie, neque actus respiciens bonum amici vt bonum proprium eo modo, quo dicam actū odij respicere malum inimici, vt proprium bonū, a vera amicitie ratione deflueret. Tota doctrina apte explicabitur, & probabitur actu amicitie Dei erga creaturas, qui iuxta communem multorum Theologorum sententiam, non possit adhuc formaliter non tendere in propriam Dei bonitatem quia debet obiectum infinitū bonū respicere, & nihilominus est verus amicitie, quod nullus Catholicus potest negare. Ex hac doctrina disparitatem desumo: malum vt malum non est obiectum prosecutionis, ac proinde adhuc inimico non possum illud prosequi, & hinc fit, quod lege odij (sic fit ita meā explicare sententiam) non teneor malū inimici respicere vt malum illius ibi sistendo, sed etiam vt bonum mihi.

Restat nunc aliud ad argumenti solutionem desideratum explicare: Quomodo actus voluntatis debeat tendere in malum personæ, vt talis actus habeat rationem odij, quod sic explicō. Actus odij debet tendere expressē in malum personæ ex displicentia talis personæ, & malum personæ, quæ odio afficitur respicere quatenus illi malum est, & quatenus bonum amanti, ita vt si illi malū non esset, conuenientiam illam non haberet in ordine ad subiectum amans. Rem explicabit exemplum: mors Petri quæ malum illius est, potest à me intendi precise quia bona est mihi propter hereditatem capiendam, & quando actus voluntatis illam sic intendo, eandem intendam etiam si mortem Petri apprehendam, quatenus illi bonum vt eternā beatitudine persequatur, conuenientia enim quam respicit meus actus voluntatis, non est sita in disconuenientia, quam habet mors Petri in ordine ad ipsum, & ita eodem modo intendam mortem Petri, & cum eadem conuenientia in ordine ad me, siue mortem Petri vt bonum sibi, vel vt malum illi apprehendam, & talis actus nullo modo habet rationem odij, sed propriæ beneuolentiæ, seu concupiscentiæ. Aliter possum tendere in mortem Petri actu voluntatis, quatenus mihi bonum, ex eo quod illi sit mala, ita vt conuenientia, quam habet in ordine ad me, fundetur in disconuenientia quam habet in ordine ad Petrum, & non illā apprehenderē cum illa conuenientia in ordine ad me, neque meum esset bonum, si malum Petri mors ipsa non esset, neque illam intenderem vt mihi bonam, si per eundem actum non tenderem in eandem vt malam Petri, & tunc talis actus propriissimam odij rationem fortietur.

PUNCTUM II.

An actus voluntatis dependeat efficienter ab actu intellectus.

Actum voluntatis à cognitione dependere firmum est. Difficultas est an efficienter dependeat, vel tantum illuminatiuē, seu tanquam à conditione illuminante. Communis verissimāque sententia docet actus voluntatis non pendere efficienter à cognitione, id est, tantum dependere ab illa tanquam à conditione seu propositione obiecti, & quadam quasi morali applicatione: Ita Vasq. 1.2. disp. 36. c.2. apud quem si placet, antiquorum de hac re sententias legere potes.

Probat hanc conclusio. Tota causalitas voluntatis sufficienter intelligitur in applicatione obiecti, ergo nulla alia est necessaria. Probo antecedens: voluntas ideo indiget cognitione, quia est potentia cæca: ergo tantum indiget

illuminatione, seu luce quā videat obiectum: sed hæc illuminationis fit per cognitionē formaliter: ergo non est necessarius alius concursus actus cognitionis vt voluntas habeat omnia requisita ad operandū. Secundō probatur: Voluntas est potentia libera cuius obiectum prosecutionis est bonum, & fugæ malum: ergo viso bono poterit se ipsam determinare ad prosequendum bonū, & viso malo ad illud fugiendum: ergo non indiget determinate actiue, sed tantum proponente obiectum, vt ipsa pro sua libertate se ipsam determinet: ea enim est natura potētia liberæ vt respectu actuum, quos liberē exercere potest, seipsam liberē possit determinare, & hæc est ratio propter quam intellectus indiget speciebus, vel aliis cōprincipiis vt determinetur ad assensum potius, quam ad dissensum, quia cum sit potētia necessaria non potest seipsam determinare: voluntas verō cum sit potentia libera circa obiecta, quæ semel cognouit, seu vidit posita cognitione, seu visione illorum, non indiget alio cōprincipio actiui vt determinetur.

Obiicit. Verbum diuinum simul cum Patre spirat personam: ergo nostrum verbum producit amorem. Nego consequentiam concessio antecedenti, quia Verbum diuinum habet eandem naturam cum Patre, & habet potentiam spiratuiam, quæ est potens spirare, & est fecundus ad spirationem passiuam: nostrum verō verbum est purum quoddam accidens, longē natura, & essentia diuersum à principio illud, amorēque producente.

Obiicit illud axioma vulgare: ab obiecto & potētia paritur notitia: sed obiectum tantum potest influere in amorem media cognitione: ergo cognitio influat actiue. Resp. amorem non esse notitiam, neque partem illius, neque adhuc remotē pendere efficienter ab obiecto, potest autem aliquo modo dici ab obiecto, quia dependet tanquam à conditione, à cognitione, quæ cognitio pendet ab obiecto.

Obiicit. Affectus distinguitur specie per cognitionem: ergo dependet efficienter ab illa. Respondeo dato antecedenti de quo Controu. 15. vbi explicabo quomodo actus voluntatis specificetur à cognitione, negando consequentiam, quia in omniū sententiā ex diuersis actibus adæquatis specie diuersam potentiam inferimus, nihilominus potentia non dependet efficienter ab actibus: & ex diuerso termino diuersa relatio transcendentalis, & predicamentalis infertur in opinione admittente relationem predicamentalem superadditam, nihilominus non insluit terminus efficienter in relationem.

PUNCTUM III.

An volitio necessarii & essentialiter pendeat à cognitione.

Bonau. Gerson, alique viri pij apud Vasq. 1.2. disp. 37. c.1. censent in via vnitui per amorem ardere voluntatem in Deum sine cognitione, quod sanē alienum est à veritate, quia quantumvis ardeat voluntas feruida summi boni contemplatione amans seu ardens per voluntatem scire potest se amare Deum: ergo cognoscit obiectum sui amoris, deinde experientia ipsa manifestē docet nostrā voluntatem nunquam ferri in obiectum incognitum, unde illud axioma dimanauit; *nihil volitum quin præcognitum*. Deinde probatur, quia Aristoteles & ex illo omnes Philosophi atque Theologi voluntarium definiunt, quod est à principio intrinseco cum cognitione: ergo actus voluntatis saltem naturaliter non potest non à cognitione pendere, quod in hac re tanquam firmum & certum statuo & ad dubia progredior.

Est questio, an amor ita dependeat à cognitione vt adhuc de potentia Dei absoluta non possit non dependere. Affirmant Vasq. 1.2. disp. 37. c.3. n.12. Lorca 1.2. disp. 9. Montefinos ibid. disp. 13. n.38. Hurtad. disp. 14. sect. 4. & Arriaga disp. 7. sect. 4. Non tamen conclusionis communis communis fundamentum vtrique: Hurtadus putat qualitatem in amore inclusam posse produci & vniri voluntati, sine cognitione, non tamen actionem quæ est de ratione volitionis. Arriaga verō qui totam amoris rationem in qualitate constituit, docet hanc non posse in voluntate sine cognitione produci adhuc de potentia Dei absoluta, vel voluntatem non constituendam esse amantem per talem qualitatem sine cognitione in voluntate productam.

Affirmo de potentia Dei absoluta posse amorē produci

& voluntatem amantem constitui sine aliqua cognitione. Tenent hanc conclusionem Arg. in 1. dist. 1. q. 1. art. 4. Palud. in 4. dist. 49. q. 1. art. 2. Gran. 1. 2. disp. 2. sect. 1. Conimb. 3. de anima cap. 13. q. 3. art. 2. Id defendo in quacumque opinionione, etiam rationem amoris in actione constitutentem, quod sic probatur. Volitio non pendet à cognitione tanquam à principio activo influente in volitionem, sed tanquam à conditione, ergo poterit Deus independentem à tali cognitione rapere voluntatem, & habitum si necessarius sit ad volitionem, & simul cum illis producere volitionem: Consequentiam probatur: totum principium actuum volitionis consistit in voluntate, habitu, & omnipotentia Dei, & cognitio tantum requiritur, ut inuitet voluntatem, illique proponat obiectum in cuius amorem ipsa se determinet: ergo si Deus per se ipsum velit in actu primo voluntatem prædeterminare ad amorem, non indigebit cognitione alliciente, neque obiectum proponente, neque ipsam voluntatem illuminante; quando enim cæcus ab alio rapitur, & non ita, sed fertur, non indiget luce, ut viam qua iturus est videat, voluntas autem in hoc casu, etsi physice concurreret, moraliter tamen non irret, neque aliquid efficeret, quia non esset libera in tali actu, ideo enim Deus dicitur in nobis operari gratiam præuenientem sine nobis, quia fit sine nostro libero concursu, non tamen sine concursu physico, nam sancta cogitatio quæ gratia præueniens dicitur, physice à nostro intellectu dependet.

4. Eandem rationem clarius expendo. Ad actum amoris Dei concurrunt, voluntas & habitus: non ago de concursu causæ primæ. Voluntas indiget cognitione ut seipsam determinet in actu secundo, habitus non indiget hac cognitione neque debet esse cognoscens, quia determinatur à voluntate, quia id quod non se, neque aliud determinat, determinatio non indiget, quod tantum est necessarium illi, quod se vel aliud determinat. Eodem modo comparo ego voluntatem cum omnipotentia Dei. Voluntas humana & omnipotentia diuina sunt principium adequatum actus naturalis amoris, v. g. circa Iohannem, ideo hæc principia indigent cognitione ut se determinent, & libere operentur: ergo si Deus determinat voluntatem ad amorem obiecti supernaturalis, voluntas nullo determinatio indigebit. Deum autem posse voluntatem prædeterminare de potentia absoluta ad actum non peccaminosum, existimo non posse iuxta bonam Theologiam negari ab aliquo.

5. Eandem sententiam probatur contra opinantes qualitatem esse totam rationem cognitionis: qualitas illa potest vniri lapidi, ergo eodem modo potest Deus illam infundere voluntati. Antecedens admittit Arriaga, & consequentiam negat n. 46. quia lapis non est subiectum capax amandi, ac proinde potest in illa qualitas sine cognitione produci; voluntas verò est subiectum capax amandi effectus formalis, quapropter non potest illam sine cognitione recipere. Egregie sanè, diceret quilibet. Lapis non potest recipere formam amoris, quia non potest recipere formalem effectum, voluntas verò illam potest recipere, quia potest effectum formalem recipere, ut opinatur Arriaga: ideo lapidem posse recipere formam sine cognitione, quia non potest effectum formalem talis formæ, & voluntatem eandem formam non posse recipere, quia potest effectum formalem recipere, vnde docet incapacitatem effectus formalis iuuare ad receptionem formæ, & capacitatem eiusdem impedire formæ receptionem, quod è communi apprehensione abhorret. Deinde ut bene docet idem Arriaga, effectus formalis nihil aliud est, quam totum resultans ex forma & subiecto, ergo dicere formam non posse vniri huic subiecto, quia illi communicat suum effectum formalem, idem est ac dicere: non potest vniri huic subiecto, quia ex illo resultabit hoc compositum: quo posito sic arguo: Non repugnat fieri à Deo sine illa cognitione creata compositum ex lapide, & qualitate, in qua formaliter consistit amor: ergo non repugnat fieri à Deo sine illa cognitione creata compositum resultans ex voluntate & eadem qualitate.

6. Respondet posse admitti, Deum posse vnire illam qualitatem voluntati, tunc tamen voluntatem non esse constitutam amantem, quia tunc non esset subiectum proportionatum, quia hoc dicit duo, voluntatē & cognitionem; quam solutionem ait fortè probabiliorem esse. Ego verò utramque difficultiorem existimo, & hanc efficacissime impugno. Cognitionis non esset subiectum adhuc in adæquatē amans, neque amorem recipiens: ergo tota ratio subie-

cti amoris consistit in voluntate. Deinde tota ratio formæ consistit in qualitate: ergo posita qualitate in voluntate est tota ratio formalis huius conereti amans: ergo si Deus hanc qualitatem voluntati infunderet illam amantem constitueret. Tandem meam conclusionem probatur ex solutione argumentorum, ex hac enim constat nullam inuolueri implicationem, quod potissimum & adæquatum, & efficax est fundamentum in questionibus de potentia Dei absoluta.

Obiicit. Obiectum voluntatis est bonum cognitum: sed Deus non potest mutare obiectum voluntatis: ergo non potest facere ut versetur circa obiectum non cognitum. Respondeo distinguendo antecedens: Obiectum voluntatis est bonum cognitum materialiter, hoc est, bonum quod cognoscitur seu potest cognosci, concedo; formaliter, id est, ut includens cognitionem, subdistinguo: includens cognitionem tanquam obiectum formale constitutum illius, nego; tanquam conditionem ut potentia versetur circa illud, concedo: sed Deus non potest mutare obiectum voluntatis, distinguo minorem: non potest facere ut voluntas versetur extra rationem formalem sui obiecti, concedo minorem: non potest facere ut aliquando operetur sine omnibus, quæ requiruntur ut voluntas naturaliter operetur, nego minorem: deinde nego consequentiam.

Obiicit. Voluntarium est à principio intrinseco cum cognitione: sed actus voluntatis per se habet esse voluntarium: ergo per se habet dependere à cognitione. Respondeo, ad rationem voluntarij sufficere provenire à principio intrinseco in actu secundo, & dependere in actu primo à cognitione, hoc est, illam naturaliter exigere, quod conuenit amori sine cognitione producto. Vel secundò responderi potest actum voluntatis non esse adquirentem intrinsece voluntarium, quia voluntarium dicitur duo, esse à principio intrinseco & cum cognitione; actus verò voluntatis habet intrinsece esse à principio intrinseco, quia per se dependet ab illo non tamen esse cum cognitione, quæ est extrinseca actui voluntatis.

Obiicit. Arriaga: Causa physica non potest operari quin existat: ergo neque obiectum potest amari quin cognoscatur. Probat consequentiam, quia id quod est existentia causis physicis ad producendum, id est cognitio obiecti ut ametur. Respondeo concedendo primum antecedens, & negando consequentiam & confirmationem illius, quia existentia causis physicis est ratio formalis potentie productivæ, seu principij, quia existentia potentie non distinguitur ab ipsa, cognitio verò non est obiecto ratio formalis ut terminet amorem, sed tantum conditio ut potentia possit circa illud versari.

Placet tamen notare omnia argumenta prædicta fore inefficacia, & infirma, etiam si concederemus cognitionem esse rationem formalem obiectivam, & amorem ferri in obiectum ut cognitum, & in ipsam cognitionem: quia licet color esset ratio obiectiva formalis terminans visionem, & nihilominus in probabilissima sententia quam defendo Cont. 4. p. 4. potest videri color non existens, & terminari visio ad colorem non existentem, ita potest terminari amor ad cognitionem non existentem sicut de facto terminatur ad bonum non existens: quod passim notare placuit, licet solutionibus supra traditis firmius adhæream.

Obiicit difficilior Hurtadus: Volitio consistens in actione immediatè, & per se dependet à cognitione: ergo non potest non pendere ab illa: Probatur antecedens: dependet, non media alia entitate: ergo per se & immediatè. Dices dependere tanquam à conditione: bene sed quid ad rem? dependet tanquam à conditione per se & immediatè: ergo non potest non habere hoc dependentem genus, quia quidquid conuenit rei per se & immediatè non potest ab illa separari. Respondeo. Volitionem non dependere à cognitione per seipsam, sed per coexistentiam volitionis, & cognitionis representantis obiectum materiale, & formale, in quod tendit volitio, quod latè explicabo Contr. 2. punct. 5.

PUNCTUM IV.

An volitio debeat sufficienter ab apprehensione vel indigeat iudicio tenentis ex parte actus primi?

REED docuit P. Vasq. 1. 2. t. 1. disp. 44. cap. 2. sufficere apprehensionem de aliquo obiecto, ut voluntas simplicem